

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

1	α.	Άρθρο
2	Αποφ.	Απόφαση
3	Ατομ.	Ατομικά
4	Β.Δ.	Βασιλικό Διάταγμα
5	ΔΣΚΦΔ	Διεθνής Σύμβαση Καταργήσεως Φυλετικών Διακρίσεων.
6	ΔΣΟΚΠΔ	Διεθνές Σύμφωνα Οικονομικών, Κοινωνικών και Πολιτικών Δικαιωμάτων.
7	ΔΣΑΠΔ	Διεθνές Σύμφωνο Ατομικών και Πολιτικών Δικαιωμάτων.
8	Διεθν.	Διεθνές
9	Δ.Ευρ.Κοιν.	Δικαστήριο Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων
10	εδ.	εδάφιο
11	Ε.Ε	Ευρωπαϊκή Ένωση
12	ΕΣΔΑ	Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.
13	κ.ά	και άλλα
14	ΚΕΙ	Κώδικας Ελληνικής Ιθαγένειας

15	Λωζ.	Λωζάνη
16	Ν.	Νόμος
17	Νομοθ.	Νομοθεσία
18	ΟΗΕ	Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών
19	Π.Κ	Ποινικός Κώδικας
20	παρ.	παράγραφος
21	Πολ. Πρωτ.	Πολυμελές Πρωτοδικείο
22	Συμβ.	Σύμβαση
23	Στ.Ε	Συμβούλιο της Επικρατείας
24	Συνθ.	Συνθήκη
25	Συντ.Σ	Σύνταγμα
26	Τριμ. Πλημ.	Τριμελές Πλημμελειοδικείο
27	Υπ. Απόφ.	Υπουργική Απόφαση
28	ΦΕΚ	Φύλλο Εφημερίδας Κυβερνήσεως

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Από την αρχή του εικοστού αιώνα ως σήμερα, οι δύο βαλκανικοί πόλεμοι (1912-13) και οι δύο παγκόσμιοι πόλεμοι (1914-18 και 1939-45) δεν φαίνεται να έχουν εξαφανίσει την καχυποψία μεταξύ των λαών. Όταν χαράσσονται νέα σύνορα μεταξύ των κρατών, δημιουργούνται συνήθως μειονότητες εκατέρωθεν των συνόρων.

Οι αληθινά σημαντικές διακρίσεις της ανθρωπότητας δεν ήταν τα δυναστικά κράτη, αλλά ανάμεσα σε έθνη ή κοινωνικές τάξεις. Η εμφάνιση τριών ιδεολογικών και πολιτικών ρευμάτων, του εθνικισμού, του φιλελευθερισμού και του σοσιαλισμού, είχε επαναστατικές συνέπειες στο διεθνές σύστημα. Οι πληθυσμοί της Ευρώπης είχαν αναμιχθεί σε μεγάλο βαθμό. Ήταν αδύνατο στον καθένα ομογενή πληθυσμό να αποδοθεί κάποιο εθνικό έδαφος, χωρίς για τον όποιο εδαφικό διακανονισμό να γίνουν μικρές ή μεγάλες μετακινήσεις πληθυσμών. Η αυτοδιάθεση ενός «έθνους» ή η υπεροχή μιας ομάδας του πληθυσμού είναι αδύνατο να γίνει, χωρίς να αποβεί εις βάρος κάποιου άλλου.

Όλοι οι διεθνείς οργανισμοί άμεσα ή έμμεσα ασχολούνται με την προστασία ομάδων ατόμων των οποίων

παραβιάζονται τα ανθρώπινα δικαιώματα. Σε αρκετές περιπτώσεις το καθεστώς των μειονοτήτων απειλεί και διαταράσσει τη διεθνή ειρήνη και γίνεται αφορμή για σφοδρές διεθνείς αντιπαραθέσεις. Ιδιαίτερα επικίνδυνη παρουσιάζεται η κατάσταση με το πρόβλημα των μειονοτήτων και στη Βαλκανική.

Όταν το εθνικό κράτος άρχισε να αποκτά κάποια χαρακτηριστικά κράτους προνοίας, άνοιξε ο δρόμος για τη συνταγματική προστασία των δικαιωμάτων των μειονοτήτων.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΟΙ ΜΕΙΟΝΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΑΞΙΑΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

1.1 Το μειονοτικό φαινόμενο

Ο ορισμός της έννοιας της «Μειονότητας» είναι μια δύσκολη υπόθεση, προκειμένου ο ορισμός αυτός να γίνει διεθνώς κοινά αποδεκτός. Έχουν δοθεί περισσότερα από εβδομήντα ορισμοί, χωρίς να υπάρχει σύμπτωση απόψεων¹.

Ας περιοριστούμε, «οικονομίας ένεκεν», σ' αυτά που διατυπώνει ο καθηγητής Γ. Στεφανίδης² «...Ωστόσο θα ήταν δυνατό να προσδιοριστεί (η μειονότητα) ως μια ανθρώπινη ομάδα, που βρίσκεται σε μη κυρίαρχη πολιτικά θέση, μέσα στο κράτος όπου διαβιώνει και διαθέτει συλλογική ταυτότητα, την οποία επιθυμεί να διατηρήσει».

Η αποτυχία της διατύπωσης ενός αποδεκτού απ' όλους ορισμού του γενικού όρου «μειονότητα» δεν εμπόδισε τη συχνή χρήση των ειδικότερων όρων «φυλετική», «εθνοτική», και «εθνική». Μια άποψη είναι: Ο όρος εθνοτική (national) σημαίνει

¹ Π. Πούλης. Η Οργαν. της Ελλην. Παιδείας. Σελ. 154

² Γ. Στεφανίδης. Ο Τελευταίος Ευρωπ. Αιώνας. Σελ. 31

μειονοτική ομάδα, που ζει σε ορισμένο κράτος και δεν συναρτάται από άλλο έθνος – κράτος. (Αθίγγανοι). Δεν έχουν απώτερο στόχο. Ο όρος εθνική (ethic) αφορά τις μειονότητες που ζουν σε ορισμένο κράτος, αλλά συνδέονται πολιτιστικά, γλωσσικά, θρησκευτικά με άλλο έθνος – κράτος (τουρκογενείς Βαλκανικής). Έχουν κάποιο απώτερο στόχο. Οι διαφοροποιήσεις αυτές είναι σχετικές³. Άλλοι υποστηρίζουν ακριβώς το αντίθετο.

Στο άρθρο 27 του ΔΣΑΠ διατυπώνονται δυο εντυπωσιακές θέσεις της Επιτροπής ΔΣΑΠ: Πρώτο θεωρούνται ως μειονότητες και οι μετανάστες εργάτες και δεύτερο ότι πρόσωπα που ανήκουν σε μειονότητες δεν χάνουν τα μειονοτικά τους δικαιώματα αν νυμφευτούν με τρίτους μη μειονοτικούς. Το Ελληνικό Σύνταγμα στο άρθρο 1 παρ. 3 κάνει διάκριση μεταξύ έθνους και λαού. Αν ο δεύτερος όρος ταυτίζεται με τους Έλληνες πολίτες, ο πρώτος φαίνεται ότι σχετίζεται με την έννοια του «γένους». Αν υπερβούμε τα διεθνή κείμενα, τότε η έννοια διευρύνεται προς νέες κατηγορίες «μειονοτήτων» όπως οι ομοφυλόφιλοι, οι μάρτυρες του Ιεχωβά, οι παλαιοημερολογίτες κ.ά.

³ Ε. Ρούκουνας. Διεθνής προστασία των ανθρωπ. Δικαιωμάτων. Σελ. 295.

Η αναγνώριση μιας μειονότητας γίνεται είτε από την εθνική νομοθεσία, είτε από διμερείς ή πολυμερείς διεθνείς συμφωνίες. Τελικά, μειονότητες είναι εκείνες, που το κράτος θέλει να αναγνωρίσει (θέλει να είναι μειονότητες) ή εκείνες που έχουν επιβάλει την παρουσία τους ως τέτοιες, όπως διατυπώνεται στο κείμενο της Επιτροπής του ΔΣΑΠ.

Η ύπαρξη συλλογικής συνείδησης της ιδιαιτερότητας που διαφοροποιεί την ομάδα και η εκδήλωση κοινής βούλησης για τη διατήρησή της, αποτελούν απαραίτητες προϋποθέσεις για την εφαρμογή του ορισμού της μειονότητας.

Η κατηγοριοποίηση των συγκεκριμένων πληθυσμιακών ομάδων του Ελλαδικού χώρου με βάση τις επιμέρους μορφές, εθνοτικής, εθνικής, γλωσσικής και θρησκευτικής ταυτότητας θα μπορούσε να επαληθεύσει τα στοιχεία του γενικού ορισμού της μειονότητας.⁴

α) Εθνοτικές μειονότητες: Τσιγγάνοι, Πομάκοι, Βλάχοι, Αρβανίτες, Αρμένιοι, Εβραίοι.

β) Εθνικές μειονότητες: Τούρκοι, Τσάμηδες, Σλαβομακεδόνες.

⁴ Κ. Τσιτσελίκης. Το διεθνές και ευρωπαϊκό καθεστώς προστασίας των γλωσσικών δικαιωμάτων των μειονοτήτων. Σελ. 298-312.

γ) Θρησκευτικές μειονότητες: Μουσουλμάνοι, Εβραίοι, Αρμένιοι, Καθολικοί, Προτεστάντες, μάρτυρες του Ιεχωβά, Παλαιοημερολογίτες.

δ) Γλωσσικές μειονότητες: (γλώσσες) Τουρκικά, Εβραϊκά, Βλάχικα, Σλαβομακεδονικά, Αρβανίτικα, Πομάκικα, Ρομανί, Αρμένικα.

ε) Διάφορες μειονότητες: Οικονομικοί μετανάστες, Ομοφυλόφιλοι, Σαεντολόγοι κ.ά.

Τα ενδογενή και μεταβλητά στην πορεία του χρόνου στοιχεία, που αποτελούν η εθνική συνείδηση, η γλώσσα, η θρησκεία και οι πολιτιστικές αξίες, πολλές φορές συνυπάρχουν στην ίδια μειονότητα, λειτουργούν και εκδηλώνονται διαφορετικά. Το κυρίαρχο στοιχείο, όπου και όταν εκδηλώνεται είναι η εθνική συνείδηση, που σχεδόν πάντα συνοδεύεται από ένα ή περισσότερα χαρακτηριστικά⁵

Στην περίπτωση της Θράκης έχουμε μία εθνική, δύο εθνοτικές, τρεις γλωσσικές μειονότητες, που στο σύνολο αποτελούν μια θρησκευτική (μουσουλμανική) μειονότητα.

⁵ Κ. Ιωάννου – Κ. Τσιτσελίκης. Το διεθνές και ευρωπαϊκό καθεστώς προστασίας των γλωσσικών δικαιωμάτων και η ελλην. ένομη τάξη. Σελ. 35

1.2 Το γενικό δεσμευτικό καθεστώς

Τα διεθνή κείμενα που αφορούν την προστασία των μειονοτήτων και που έχουν επικυρωθεί από την Ελλάδα και το διεθνές έθιμο, εισάγονται στην ελληνική έννομη τάξη με αυξημένη τυπική ισχύ σύμφωνα με το άρθρο 28 του Συντάγματος. Γενικού χαρακτήρα κατοχύρωση των δικαιωμάτων του ανθρώπου διατυπώνεται με το άρθρο 25 του Συντάγματος, τις διατάξεις των διεθνών δεσμευτικών κειμένων που σχετίζονται με την προστασία των δικαιωμάτων των μειονοτήτων είναι:

- α) Ο Καταστατικός Χάρτης του ΟΗΕ
- β) Το Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και πολιτιστικά Δικαιώματα⁶
- γ) Η Διεθνής Σύμβαση περί καταργήσεως πάσης Μορφής Φυλετικών Διακρίσεων⁷
- δ) Η Διεθνής Σύμβαση για την Πρόληψη και την Καταστολή του Εγκλήματος της Γενοκτονίας⁸
- ε) Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του ανθρώπου⁹
- στ) Η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού¹⁰

⁶ Κυρώθηκε με τον Ν. 1532/85 (ΦΕΚ Α' 45/19.3.1985)

⁷ Κυρώθηκε με τον Ν. 494/70 (ΦΕΚ Α 77)

⁸ Κυρώθηκε με το Ν.Δ. 3091/6.10.1954

⁹ Κυρώθηκε με το Ν.Δ. 53/1974 (ΦΕΚ Α' 256)

ζ) Τα κείμενα των συναντήσεων του ΟΑΣΕ (ΔΑΣΕ)

η) Η Συνθήκη της Λωζάνης η οποία αποδίδει δικαιώματα «εις τας εν τω εδάφει της Ελλάδος ευρισκομένας μουσουλμανικάς μειονότητας» στο άρθρο 45 (24 Ιουλίου 1923).

θ) Η Συνθήκη των Σεβρών του 1920 με την επιφύλαξη της ισχύος των διατάξεων της, δεδομένου ότι η μέχρι σήμερα διατήρησή τους, τόσο σε διεθνές επίπεδο, όσο και στην ελληνική έννομη τάξη χαρακτηρίζονται από αβεβαιότητα¹¹

ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ στο άρθρο 28 παρ.1 αναφέρει: «Οι γενικά παραδεδεγμένοι κανόνες του διεθνούς δικαίου, καθώς και οι διεθνείς συμβάσεις, από την επικύρωσή τους με νόμο και τη θέση τους σε ισχύ σύμφωνα με τους όρους της καθεμιάς, αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του εσωτερικού ελληνικού δικαίου και υπερισχύουν από κάθε άλλη διάταξη του νόμου. Η εφαρμογή των κανόνων του διεθνούς δικαίου και των διεθνών συμβάσεων στους αλλοδαπούς τελεί πάντοτε υπό τον όρο της αμοιβαιότητας». Το άρθρο 28 αποτελεί θεμέλιο για τη συμμετοχή της χώρας μας στις διαδικασίες της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης (ερμηνευτική δήλωση).

¹⁰ Κυρώθηκε με τον Ν. 2101 (ΦΕΚ Α' 192/2.12.1992)

¹¹ Κ. Τσιτσελίκης. Το δ. ή ε. καθ. προστ. των γλ. Δικ. των μειον. Σελ. 322-329

1.3 Η αξία του ανθρώπου και η αρχή της μη διάκρισης και της νομικής ισότητας.

Με ρητές διατάξεις του Συντάγματος (άρθρο 2 παρ. 1, άρθρο 7 παρ. 2 και άρθρο 106 παρ. 2) προστατεύεται η αξία και η αξιοπρέπεια του κάθε ανθρώπου χωρίς καμιά εξαίρεση και η παράβασή τους είναι κολάσιμη. Το αγαθό της αξίας του ατόμου είτε ανήκει σε πλειοψηφία είτε ανήκει σε μειοψηφία αφορά τον πυρήνα της ανθρώπινης προσωπικότητας και δεν υπόκειται σε κανένα περιορισμό¹²

Με το άρθρο 5 παρ. 2 του Συντάγματος προστατεύεται η αρχή της μη διάκρισης που αποτελεί την «αχίλλειον πτέρναν» των συνταγμάτων όλων των λαών. Η αρχή της μη διάκρισης εξ αιτίας εθνικότητας, φυλής, χρώματος, γλώσσας και θρησκευτικών ή πολιτικών πεποιθήσεων καθιερώνεται από το άρθρο 14 της ΕΣΔΑ, το άρθρο 2 παρ. 2 της Δ.ΣΚΦΔ. και το άρθρο 2 παρ. 2 της ΔΣΟΚΠ. Εξαιρέσεις επιτρέπονται στις περιπτώσεις που προβλέπει το διεθνές δίκαιο. Οι διατάξεις αυτές έχουν μεγάλη σημασία για τις μειονότητες λόγω των διαφοροποιήσεων των χαρακτηριστικών γνωρισμάτων της ταυτότητάς των. Η διάφορη μεταχείριση ουσιωδώς ανόμων και

¹² Π.Δ. Δάγγογλου. Συνταγμ. Δίκαιο. Ατομ. Δικαιώματα Β΄ Σελ. 1135

εξαιρετικών περιπτώσεων δεν αποτελεί απόκλιση, αλλά εφαρμογή της αρχής της ισότητας¹³

Τη μόνη ισότητα που μπορεί να κατοχυρώσει το δίκαιο είναι η νομική ισότητα.¹⁴ Κατά το Σύνταγμα (άρθρο 4 παρ.1) «Οι Έλληνες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου» δηλαδή όχι ίσοι μεταξύ τους. Η νομολογία όμως συχνά δημιουργεί παρεκκλίσεις από την αρχή της νομικής ισότητας με γενικές και αόριστες επικλήσεις «του γενικού συμφέροντος» «ιδιαίτερες συνθήκες».¹⁵ Την νομική ισότητα αλλά και τη θετική διάκριση απολαμβάνει¹⁶ εν πολλοίς η μουσουλμανική μειονότητα της Δυτ. Θράκης (Συν. Λωζ. Άρθρα 38 παρ. 1, άρθρο 39 παρ. 2, άρθρο 40 εδ. α').

1.4 Ιθαγένεια – αυτοπροσδιορισμός

Ιθαγένεια είναι η νομική ιδιότητα ενός προσώπου μέλους του λαού ενός κράτους.

Με το άρθρο 4 παρ. 3 του Συντάγματος δεν αναγνωρίζεται δικαίωμα κτήσεως Ιθαγένειας σε κανένα.

Αντιθέτως στη διακριτική ευχέρεια της Πολιτείας ανήκει η

¹³ Π.Δ. Δάγγογλου. Συντ. Δίκαιο. Ατομ. Δικαιώμ. Β' Σελ. 1046

¹⁴ Η ισότητα δηλ. των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων και όχι των ικανοτήτων και των επιτευγμάτων.

Ομοίως ως άνω

¹⁵ Απόφ. ΣτΕ 4290/1980 (ολομέλεια)

¹⁶ Με την υπ' αριθμ. Φ.152.11/β3/790/28.2.1996 απόφαση ΥΠΕΠΘ ΦΕΚ Β' 129 σύμφ του Ν. 2341/1995 ορίστηκε χωριστό ποσοστό θέσεων εισαγωγής σε ΑΕΙ και ΤΕΙ αποφοίτων Λυκείων, μουσουλμανόπαιδων της Δ. Θράκης (θετική διάκριση).

κήρυξη Έλληνα πολίτη εκπτώτου της ελληνικής Ιθαγένειας βάσει των διατάξεων του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας (Κ.Ε.Ι).

Ένα άτομο ανάλογα με την Ιθαγένεια μπορεί να είναι: ημεδαπός, αλλοδαπός, ανιθαγενής (άπατρις), πολυίθαγενείς, (ομογενής-αλλογενής).¹⁷

Η αφαίρεση της ελληνικής Ιθαγένειας από μέλη μειονοτήτων έχει συντελεστεί στο παρελθόν πολλές φορές με εφαρμογή του Κ.Ε.Ι. Μια από τις περιπτώσεις είναι αυτή των Τσάμηδων της Θεσπρωτίας μετά την Κατοχή και άλλη η κήρυξη μελών της μουσουλμανικής μειονότητας της Δ. Θράκης εκπτώτων της Ελληνικής Ιθαγένειας. Αντιθέτως μαζικές πολιτογραφήσεις έγιναν για τους πρόσφυγες της Μ. Ασίας παλαιότερα και για τους εξ Ανατολικών Χωρών προερχόμενους Ομογενείς στα τελευταία χρόνια.¹⁸

Ο αυτοπροσδιορισμός ως δικαίωμα των μελών εθνικών κοινοτήτων αναγνωρίζεται στα πλαίσια της ΔΑΣΕ και κατοχυρώνεται με την παράγραφο 32 εδ. α' του Καταληκτικού Κειμένου της Συνάντησης της Κοπεγχάγης (29.6.1996).¹⁹

¹⁷ Ειδική κατηγορία που θέσπισε η Ελληνική Πολιτεία «προς χάριν» του Ελληνισμού της Διασποράς.

¹⁸ Μαρία Τελαλιάν «Διεθνή κείμενα προστασίας μειονοτήτων». Νεώτερες Εξελίξεις Κείμενο εργασίας.

¹⁹ Ν. Παπαδόπουλος. Το νομικό της μουσουλμανικής μειονότητας της Δυτ. Θράκης. Σελ. 18

Το γεγονός ότι η ΔΑΣΕ εγγυάται το δικαίωμα του αυτοπροσδιορισμού στα μέλη μόνο εθνικών μειονοτικών κοινοτήτων, δημιουργεί προβλήματα όταν τίθεται θέμα αυτοπροσδιορισμού για ολόκληρη την ομάδα. Η Ελλάδα αντιμετωπίζει το πρόβλημα της μουσουλμανικής μειονότητας της Δ. Θράκης όσον αφορά τον αυτοπροσδιορισμό με προσοχή. Η Ελλάδα δέχεται ότι το δικαίωμα του αυτοπροσδιορισμού, συνιστά ατομικό δικαίωμα των μουσουλμάνων της Δυτ. Θράκης και εγγυάται την ελεύθερη άσκηση του και από τους Τουρκογενείς αλλά και από Πομάκους και από τους Τσιγγάνους, μειονοτικές ομάδες της μουσουλμανικής μειονότητας.

Τα ελληνικά δικαστήρια δεν έχουν κληθεί να αποφανθούν άμεσα σε σχέση με την άσκηση του δικαιώματος αυτοπροσδιορισμού, καθώς δεν απορρέει από κάποια νομικά δεσμευτική διάταξη. Υπάρχουν ωστόσο περιπτώσεις δικαστικών αποφάσεων που ασχολήθηκαν έμμεσα με το θέμα αυτό.

Τέτοιες περιπτώσεις αναφέρονται στο τρίτο μέρος της εργασίας αυτής που αφορούν τουρκογενείς μουσουλμάνους της Δυτ. Θράκης, οι οποίοι αναφέρονται στο θέμα του

αυτοπροσδιορισμού για όλη την ομάδα, κάτι που δεν αφορά ούτε τους Πομάκους ούτε τους Τσιγγάνους δηλαδή τον αυτοπροσδιορισμό του «Τούρκου».

Η ύπαρξη μιας μειονότητας και η ανάγκη διατήρησης της ταυτότητας της (θρησκευτική, εθνική, εθνοτική, γλωσσική, πολιτιστική) είναι προϋπόθεση για την ύπαρξη συλλογικών δικαιωμάτων.²⁰

Νομική δεσμευτική διάταξη περί μειονοτήτων δεν υπάρχει παρά μόνο στο άρθρο 27 του ΔΣΑΠΔ 1966 που να αναγνωρίζει μειονοτικά δικαιώματα στα πρόσωπα που απαρτίζουν την ομάδα και όχι στην ίδια την ομάδα. Αναφέρεται στη φράση «όπου υπάρχουν (μειονότητες)». Πολλές κυβερνήσεις υιοθετούν το άρθρο 27 για τις μειονότητες και για όποιες μειονότητες έχουν οι ίδιες αναγνωρίσει. Με τη διατύπωση «οι μειονότητες δεν στερούνται» δείχνει πως το κράτος αρκεί να μη δημιουργεί εμπόδια στην απόλαυση δικαιωμάτων, χωρίς να υποχρεούται να συμβάλλει στην προαγωγή των δικαιωμάτων της μειονότητας. Με νέα ανάγνωση του άρθρου 27, εντάσσονται στην έννοια της μειονότητας και οι ομάδες των μεταναστών.²¹

²⁰ Γ. Διακοφωτάκης. Περί μειονοτήτων κατά το Διεθνές Δίκαιο Σελ. 51

²¹ Ρούκουνας. Διεθνής Προστασία των Ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Σελ. 299-300

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙ ΜΕΡΟΥΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ
ΤΩΝ ΜΕΙΟΝΟΤΗΤΩΝ

2.1 Προστασία δικαιωμάτων που άπτονται της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής.

Η Ελληνική Πολιτεία έχει την υποχρέωση να παρέχει σε όλους τους πολίτες, επομένως και στα μέλη των μειονοτήτων:

α) Την πλήρη και απόλυτη προστασία της ζωής τους (άρθρο 5 παρ. 2 Σ), εκτός από τις εξαιρέσεις για τις θανατικές ποινές που προβλέπει το Διεθνές Δίκαιο (2 ΕΣΔΑ, 22 Δ. Ευρ. Κοιν. κ.ά).

β) Την προστασία της σωματικής και ψυχικής ακεραιότητας (άρθρα 7 παρ. 2 Σ, Διεθνές Σύμβ. Κατά των Βασανιστηρίων 10.12.1984 κ.ά).

γ) Την προστασία της προσωπικής ελευθερίας (α.5π3Σ, 4π1 ΕΣΔΑ κ.α) και ασφάλεια (α 5π3, 6Σ, 5 Σ.ΔΑ κ.ά). Η δουλεία και η ειλωτία είναι απαράδεκτα. Με τις προϋποθέσεις του νόμου, επιτρέπεται η φυλάκιση και ο περιορισμός εισόδου και εξόδου από τη χώρα ή από τμήμα αυτής.

δ) Την προστασία της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής, του ασύλου κατοικίας και του απορρήτου της επικοινωνίας. Οι ελευθερίες αυτές προστατεύονται με τα άρθρα 9, 9Α και 19 του Συντ. και προβλέπεται σύσταση επιτροπής προστασίας των προσωπικών δεδομένων του πολίτη. Υφίστανται σε περιορισμούς «όπως ο νόμος ορίζει» και μπορούν να ανασταλούν σύμφωνα με το άρθρο 48 του Συντάγματος.

2.2 Προστασία που άπτονται της οικονομικής σφαίρας

Το δικαίωμα της ιδιοκτησίας προστατεύεται από το Σύνταγμα (α. 17, 18, 24, 78, 106, 117) και από το διεθνές δίκαιο. Από την ιδιοκτησία προέρχεται και ο φόρος περιουσίας και οι περιορισμοί χρήσης για λόγους δημοσίου συμφέροντος. Το θέμα της ιδιοκτησίας είναι επίμαχο για τις μειονότητες, που όταν παραβιάζονται ορισμένοι όροι δημιουργεί εντάσεις.

Π.χ. Οι απαλλοτριώσεις περιουσιών των Τσάμηδων²² για αποκατάσταση προσφύγων της ανταλλαγής αφ' ενός και η κατάσχεση των υπόλοιπων περιουσιών, όταν οι Τσάμηδες εγκατέλειψαν τη χώρα μας μετά την κατοχή για τους γνωστούς

²² Λένα Διβάνη. Ελλάδα και Μειονότητες. Σελ. 218-258.

λόγους αφ' ετέρου, δημιούργησε εντάσεις στις ελληνοαλβανικές σχέσεις.

Προβλήματα δημιουργήθηκαν και με τις περιουσίες των μη ανταλλάξιμων μουσουλμάνων της Δυτ. Θράκης οι οποίες σύμφωνα με τα άρθρα 6 και 66 της Συνθ. Λωζ. δεν έπρεπε να θιγούν.²³

Το δικαίωμα της εργασίας (άρθρα 22Σ, 12 Διακ. Ευρ. Κοιν. κ.ά) κατοχυρώνεται σε όλους τους πολίτες. Δεν αποκλείονται από την αγορά εργασίας ούτε οι αλλοδαποί, κατόπιν ειδικής κρατικής άδειας. Κύρια εξαίρεση αποτελεί η εργασία σε δημόσιες υπηρεσίες στις οποίες μόνο Έλληνες πολίτες είναι δεκτοί, αν και ειδικοί νόμοι εισάγουν εξαιρέσεις εις βάρος των μειονοτήτων. Οι κοινοτικοί αλλοδαποί (οι προερχόμενοι από την Ε.Ε) είναι ελεύθεροι να εξασκήσουν εξαρτημένη εργασία στην Ελλάδα²⁴ χωρίς καμιά διάκριση, όλοι οι εργαζόμενοι έχουν δικαίωμα ίσης αμοιβής και ασφάλισης για παρεχόμενη εργασία ίσης αξίας. Απαγορεύεται η αναγκαστική εργασία. Στην πράξη καταπατώνται τα εργατικά δικαιώματα των οικονομικών μεταναστών και ιδιαίτερα των λαθρομεταναστών εξ αιτίας της μη εφαρμογής της εργατικής νομοθεσίας.

²³ Σ. Σολταρίδη. Η ιστορία των Μουφτήδων στη Δ. Θράκη

²⁴ Δάγγογλου Π. Ατομικά Δικαιώματα Β' Σελ. 821

Η οικονομική ελευθερία κατοχυρώνεται με τα άρθρα 5 παρ. 1 και 106 του Συντ. με το να «...έχει καθένας δικαίωμα...να συμμετέχει στην οικονομική και πολιτική ζωή της χώρας εφ' όσον...» με τους περιορισμούς που θέτουν οι νόμοι.

Το δικαίωμα της εργασίας ως ελεύθερης εργασίας και ως αξίωση εργασίας, η συνδικαλιστική ελευθερία (άρθρα 23, 22 παρ. 2, 12 παρ. 4 και 89 παρ. 5 Σ), καθώς και η προστασία της ιδιοκτησίας καθιστούν δυνατή την ελευθερία των συμβάσεων, των κερδοσκοπικών ενώσεων (εκτός των συνεταιρισμών) και την ελευθερία του ανταγωνισμού, χωρίς να εξαιρούνται οι πολίτες, μέλη των μειονοτήτων²⁵

2.3 Προστασία συλλογικών και πολιτικών δικαιωμάτων

«Οι Έλληνες έχουν το δικαίωμα να συνέρχονται ήσυχα και χωρίς όπλα...» Με το άρθρο 11 του Συντ. παρέχεται μόνο στους Έλληνες η ελευθερία συναθροίσεων σε δημόσιο κλειστό ή υπαίθριο χώρο. Η αστυνομία μπορεί να παρίσταται μόνο σε υπαίθριο χώρο. Η συνάθροιση μπορεί να εξελιχθεί σε διαδήλωση και η τελευταία σε πορεία²⁶

²⁵ Δάγγογλου Π. Ατομικά Δικαιώματα Β' Σελ. 991

²⁶ Δάγγογλου Π. Ατομικά Δικαιώματα 13 Σελ. 714

«Οι Έλληνες έχουν το δικαίωμα να συνιστούν ενώσεις....» αναφέρονται πάλι μόνο οι Έλληνες στο άρθρο 12 του Συντ. Τα άτομα των μειονοτήτων ως Έλληνες δεν αποκλείονται της προστασίας των δικαιωμάτων συναθροίσεων και ενώσεων, αλλά με τους περιορισμούς που προβλέπουν οι συνταγματικοί νόμοι.

Η συνδικαλιστική ελευθερία (άρθρα 23, 22 παρ. 2, 12 παρ. 4 και 89 παρ. 5 Συντ.) ως ατομικό δικαίωμα (θετικό ή αρνητικό), ως συλλογικό δικαίωμα και ως θεσμική εγγύηση, κατοχυρώνεται από το Σύνταγμα, με τους περιορισμούς που το ίδιο το Σύνταγμα θέτει και οι νόμοι που απορρέουν από αυτό. Την ελευθερία αυτή χαίρουν (θετικά ή αρνητικά) όσοι έχουν το δικαίωμα συναθροίσεων και ενώσεων.

Γενικής εφαρμογής και νομικής δέσμευσης διάταξη για τα πολιτικά δικαιώματα των μειονοτήτων, υπάρχει προς το παρόν μόνο στο άρθρο 27 του Συμβ. Ατομ. και Πολιτικών Δικαιωμάτων του 1966.²⁷ Η διάταξη του άρθρου 39 παρ. 1 Συνθ. Λωζάνης ορίζει ότι οι Έλληνες υπήκοοι που ανήκουν σε μουσουλμανικές μειονότητες απολαμβάνουν τα ίδια πολιτικά δικαιώματα με τους άλλους μη μουσουλμάνους Έλληνες πολίτες. Εγγυάται στους

²⁷ Ν. Παπαδόπουλος. Το νομικό καθεστώς της μουσουλμανικής μειονότητας της Δ. Θράκης. Σελ. 50

μουσουλμάνους της Δυτ. Θράκης ίση απόλαυση των δικαιωμάτων του εκλέγειν και εκλέγεσθαι καθώς και την ίδρυση πολιτικών κομμάτων που αναγνωρίζονται από το Σύνταγμα σε όλους τους Έλληνες υπηκόους (άρθρα 53 παρ. 1, 55 και 29 Σ αντίστοιχα).

Από το 1927 βάσει του οποιουδήποτε συστήματος που ίσχυε, η μουσουλμανική μειονότητα εκπροσωπείται στη Βουλή των Ελλήνων από μουσουλμάνους που εκλέγει. Οι βουλευτές αυτοί ανήκουν σε διάφορα ελληνικά κόμματα. Στις εκλογές του 1989 ιδρύθηκαν δυο ξεχωριστοί συνδυασμοί της μουσουλμανικής μειονότητας «πεπρωμένο» στο Ν. Ξάνθης και «Εμπιστοσύνη» στον Ν. Ροδόπης και εξέλεξαν από ένα μουσουλμάνο βουλευτή ο καθένας. Η παρόμοια προσπάθεια των Σλαβοφώνων της Δ. Μακεδονίας με το κόμμα τους «Ουράνιο τόξο» απέτυχε. Το όριο 3% του συνόλου των Ελλήνων πολιτών εκλογέων που απαιτείται με νεότερο εκλογικό νόμο, καθιστά κάθε παρόμοια προσπάθεια προβληματική.²⁸

Το πεδίο των συλλογικών και πολιτικών ελευθεριών γνώρισε πολλές αντιπαραθέσεις με αντιπάλους από την μια πλευρά το επίσημο κράτος που ήθελε να διαφυλάξει το εθνικό

²⁸ Ναθανάηλ Παναγιωτίδης. Μουσουλμανικές μειονότητες και εθνική συνείδηση.

συμφέρον και την έννομη τάξη και από την άλλη πλευρά παράγοντες των μουσουλμάνων της Δ. Θράκης και των σλαβοφώνων της Δυτ. Μακεδονίας που επέμεναν στον αυτοπροσδιορισμό της ομάδας κινούμενοι (ίσως) από τα Σκόπια και την Άγκυρα.

2.4 Προστασία θρησκευτικών και γλωσσικών δικαιωμάτων των μειονοτήτων.

α΄ Προστασία της θρησκευτικής ελευθερίας

Το άρθρο 3 του Συντ. δεν αποκλείει την προστασία της μη επικρατούσης θρησκείας. Το άρθρο 13 του Συντ. κατοχυρώνει την ελευθερία θρησκευτικής συνείδησης και προστατεύει τις θρησκευτικές εκδηλώσεις (λατρεία) κάθε γνωστής θρησκείας. Το άρθρο 5 του Συντ. προστατεύει τη ζωή, τιμή, ελευθερία όλων των ευρισκομένων στην Ελλην. Επικράτεια χωρίς διάκριση θρησκευτικών και άλλων πεποιθήσεων.

Στην Ελλάδα υπάρχουν άτομα που πιστεύουν σε διάφορες θρησκείες και δόγματα: Χριστιανοί Ορθόδοξοι, Καθολικοί, Προτεστάντες, επίσης Μουσουλμάνοι, Εβραίοι, Χιλιαστές, Σαεντολόγοι κτ.λ. Είναι ελεύθεροι και στις θρησκευτικές τους πεποιθήσεις και στις εκφράσεις της θρησκείας τους (λατρεία) με

τους περιορισμούς που για όλους προβλέπει ο νόμος. Με το άρθρο 59 παρ. 2 Συντ. λαμβάνεται μέριμνα και για τον τύπο του όρκου σύμφωνα με τις πεποιθήσεις του. Το ίδιο άρθρο παρ. 6 δεν αποκλείει την εναλλακτική στρατιωτική θητεία. Δεν απαγορεύεται ούτε ο αθεϊσμός. Αντίθετα απαγορεύεται ο προσηλυτισμός.

Με τη Συνθ. της Λωζ. κατοχυρώνεται λεπτομερέστερα τα θρησκευτικά δικαιώματα της μουσουλμανικής μειονότητας της Δ. Θράκης. Η θρησκευτική ελευθερία προστατεύεται και από το Διεθνές Δίκαιο γενικότερα.

β' Προστασία των γλωσσικών δικαιωμάτων των μειονοτήτων²⁹

Τα άρθρα 5 παρ. 2 και 14 του Συντ. προστατεύουν καθαρά το δικαίωμα των πολιτών να εκφράζονται προφορικά γραπτά και δια του τύπου ελεύθερα στη γλώσσα τους, με τους περιορισμούς που ισχύουν για τον καθένα.

Τα δικαιώματα αυτά κατοχυρώνονται και από διεθνή κείμενα όπως: Άρθρα 39, 40, 41 Συνθ. Λωζ., 27 ΔΣ.ΑΠΔ, 10 ΕΣΔΑ, Ελληνοτουρκικό Πρωτόκολλο της 20.12.1968 κ.ά.

²⁹ Κ. Ιωάννου – Κ. Τσιτσελίκης. Το διεθνές και ευρωπαϊκό καθεστώς προστασίας των γλωσσ. δικαιωμ. των μειον. και η έννομη ελληνική τάξη. Σελ. 35

Βασικοί Νόμοι που ρυθμίζουν τα γλωσσικά δικαιώματα των μειονοτήτων στην Ελλάδα είναι: Ν. 2345/1920, Ν. 5117/1931, Ν. 1491/1984, Ν. 1920/1991, Ν. 2101/1992.

Οι γλώσσες που επί σειρά γενεών χρησιμοποιούνται από Έλληνες πολίτες στην Ελλάδα είναι: αρβανίτικα, βλάχικα, πομάκικα, ρομανί, σκλαβομακεδονικά, τουρκικά, αρμένικα, εβραϊκά. Σ' αυτές μπορούμε να προσθέσουμε και τις γλώσσες που χρησιμοποιούν οι πρόσφατα ελληνοποιηθέντες μετανάστες και πρόσφυγες καθώς και οικονομικοί αλλοδαποί μετανάστες.

Εκτός από την προφορική χρήση των γλωσσών αυτών, επιτρέπεται η έκδοση, χρήση και κυκλοφορία πληθώρας εφημερίδων, περιοδικών και λοιπών εντύπων.

Από τη ραδιοτηλεόραση εκπέμπονται δελτία κ.τ.λ. σε διάφορες γλώσσες.

Υπάρχουν ξενόγλωσσα γενικά σχολεία μεταξύ των οποίων αρμένικα, εβραϊκά και μουσουλμανικά της Δυτικ. Θράκης στη Τουρκική γλώσσα) σχολεία στη Δυτ. Θράκη, για τα οποία θα ασχοληθούμε στο επόμενο κεφάλαιο.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΜΕΝΗΣ

ΜΟΥΣΟΥΛΜΑΝΙΚΗΣ ΜΕΙΟΝΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ

Δ. ΘΡΑΚΗΣ

3.1 Γενικά

Η Σύμβαση «περί Ανταλλαγής των ελληνικών και Τουρκικών πληθυσμών» υπογράφηκε από τις κυβερνήσεις Ελλάδος και Τουρκίας στη Λωζάνη στις 30-1-1923.

Στις 27-7-1923 υπογράφηκε η Συνθήκη της Λωζάνης «περί ειρήνης».

Το Γ' τμήμα της Συνθήκης με τον τίτλο «προστασία μειονοτήτων» καθόρισε τις υποχρεώσεις των δυο κρατών έναντι των μη ανταλλάξιμων πληθυσμών.

Από τη Συνθ. της Λωζάνης και διάφορους ειδικούς νόμους προς εκτέλεσή της, προστατεύεται σήμερα η μουσουλμανική μειονότητα της Δυτ. Θράκης. Είναι η μόνη επίσημα αναγνωρισμένη από το Ελληνικό Κράτος μειονότητα. Στη Συνθήκη η μειονότητα αυτή χαρακτηρίζεται θρησκευτική (μουσουλμανική) και όχι εθνική μειονότητα.

Η Ελλάδα, τηρώντας τους όρους της Συνθήκης, το Διεθνές Δίκαιο και το Σύνταγμα της, κατοχύρωσε και προστατεύει τα δικαιώματα της μειονότητας αυτής. Μάλιστα όπου κρίνεται σωστό, εφαρμόζει την αρχή της θετικής διάκρισης προς όφελος της μειονότητας.

Η Τουρκία αντίθετα, αν και δεν είναι το θέμα μας αυτό, επιλεκτικά εφαρμόζει τους όρους της Συνθήκης χωρίς να σέβεται ούτε το Διεθνές Δίκαιο, ούτε το ίδιο το Σύνταγμά της.

Η μουσουλμανική μειονότητα της Δυτ. Θράκης εθνολογικά και γλωσσικά είναι ανομοιογενής. Απαρτίζεται από Τσιγγάνους, Πομάκους, Κιρκάσιους και Τουρκογενείς μουσουλμάνους.

Στην αρχή της δεκαετίας του 50 στα πλαίσια της λεγόμενης «ελληνοτουρκικής φιλίας» η Ελλάδα αποδέχτηκε επίσημα και επέβαλε τον χαρακτηρισμό της μειονότητας από μουσουλμανική «τουρκική» για να ικανοποιήσει την απαίτηση της Τουρκίας.³⁰

Εξ' αιτίας των επεισοδίων του 1955 εις βάρος του Ελληνισμού της Κων/πόλεως και του Κυπριακού προβλήματος η Ελληνική Πολιτεία επανήλθε στον χαρακτηρισμό της

³⁰ Ν. Παπαδόπουλος. Το νομικό καθεστώς της μουσουλμανικής μειον. της Δυτ. Θράκης Σελ. 14.

μειονότητας ως «μουσουλμανική» σύμφωνα με τη Συνθήκη της Λωζάνης.

3.2 Προστασία θρησκ. Συνείδησης και της λατρείας

α' Ελευθερία της θρησκευτικής συνείδησης

Με τη Σύμβαση της 2ας Ιουλίου 1881 (άρθρο 8 παρ. 2) αναγνωρίστηκε ρητώς η ελευθερία του θρησκεύματος και της λατρείας των μουσουλμάνων και η επικοινωνία τους με τους πνευματικούς τους ηγέτες. Επιτράπηκε επίσης, ελλείψει ιεροδικαστών, η συνέχιση του Ισλαμικού Δικαστηρίου με τον Μουφτή.

Με τη Συνθήκη των Αθηνών (14-10-1913) ο Μουφτής είναι θρησκευτικός ηγέτης της περιφέρειας του και συνιστά δικαστικό όργανο ειδικής δωσιδικίας.

Με τη Συνθήκη των Σεβρών (10-8-1920) αναγνωρίζεται η ελεύθερη εκδήλωση ιδιωτικά και δημόσια των καθηκόντων της πίστεως. Προέβλεπε μεταξύ άλλων ότι οι μουφτήδες θα εκλέγονταν από τη μουσουλμανική μειονότητα.

Με την απόρριψη της Συνθήκης των Σεβρών από την Κεμαλική Τουρκία καθιστά την ισχύ του κυρωτικού νόμου 2345/1920 άκυρη.

Το άρθρο 27 του Δ.ΣΑΠΔ που κυρώθηκε με τον Ν. 2462/1997 ΦΕΚ Α΄ 25/26-2-97 τα πρόσωπα της μουσουλμανικής μειονότητας απολαμβάνουν από κοινού με τα άλλα μέλη της ομάδας τους τη δική τους θρησκεία.

Βάσει του Ελλην. Συντάγματος (άρθρο 13) με τον νόμο 1920/4-2-1991 έχομε τις ειδικότερες εμφανίσεις της θρησκευτικής ελευθερίας της μειονότητας: Ελεύθερη εναρμόνιση της ισλαμικής τάξης σύμφωνα με το ημερολόγιο της Εγίρας (622 μ.χ.). Αναγνώριση των προνομίων της επίσημης εβδομαδιαίως αργίας της Παρασκευής. Διατήρηση των αργιών του ισλαμικού ημερολογίου. Ορκωμοσία κατά τον τύπο της ισλαμικής θρησκείας. Ίδρυση και λειτουργία ισλαμικών ενώσεων και σωματείων. Λειτουργία ιεροσπουδαστηρίων και ειδικού Ιερατικού Μουσουλμανικού τμήματος στην Ειδική Ακαδημία Θεσ/κης. Διδασκαλία του Κορανίου στο αραβικό αλφάβητο. Ύπαρξη θρησκευτικού ηγέτη με δικαιοδοσίες (Μουφτής).³¹

³¹ Σ. Μηναιδης. Η θρησκ. ελευθ. Όπως τη βιώνουν οι Μουσουλμάνοι στην Ελλάδα. Σελ. 135-158.

β' Ελευθερία λατρείας

Ανάλογα με την ελευθερία της θρησκευτικής συνείδησης προστατεύεται και η ελευθερία της λατρείας, βάσει του άρθρου 9 της ΕΣΔΑ, της Συνθ. Λωζ. και του ελλην. Συντάγματος με το άρθρο 13 π.2. Καλύπτονται όλες οι πλευρές της ελευθερίας αυτής.

Το άρθρο 43 παρ. 1 της Συνθ. Λωζ. αναφέρει ότι οι μουσουλμάνοι της Δυτ. Θράκης δεν είναι υποχρεωμένοι να εκτελούν πράξεις αντίθετες με τα έθιμα της θρησκείας τους.

Με το άρθρο 6 παρ. 1 του Ν. 1763/1988³² οι μουσουλμάνοι Ιερουργοί απαλλάσσονται της υποχρέωσης στράτευσης και:

Έχουν το δικαίωμα να φέρουν Ισλαμική περιβολή.

Προστατεύεται το δικαίωμα θρησκευτικής διδασκαλίας αλλά συγχρόνως με το άρθρο 13 παρ. 2 εδ.γ Σ απαγορεύεται ο προσηλυτισμός.

Επιτρέπει την ανέγερση ισλαμικών τεμένων κατόπιν αδείας του αρμόδιου Μητροπολίτη και εγκρίσεως του ΥΠΕΠΘ (α 41 παρ. 1 του α.ν 1369/1938) και το κράτος έχει την υποχρέωση να τα προστατεύει. Στη Δυτ. Θράκη υπάρχουν 231 τζαμιά, 78 μεστζίτια, 12 τεκέδες και 340 περίπου θρησκευτικοί λειτουργοί.

³² Συμεών Σολταρίδης «Η ιστορία των Μουφτειών της Δ. Θράκης. Σελ. 211»

Με το άρθρο 42 παρ. 3 εδ. α΄ Συνθ. Λωζ. η Ελλην. Κυβέρνηση υποχρεούται να παρέχει κάθε προστασία στα μουσουλμανικά νεκροταφεία. Επιτρέπεται η ίδρυση θρησκευτικών ενώσεων με τους συνταγματικούς περιορισμούς, καθώς είναι ο «Σύλλογος Αποφοίτων των Ιεροσπουδαστηρίων»

3.3 Χρήση και διδασκαλία της γλώσσας

α) Ελευθερία έκφρασης στη γλώσσα, προφορικά και δια του τύπου.

Το δικαίωμα χρήσης (άρθρο 14 παρ. 1 Σ) της γλώσσας θεωρείται γενικά ένα από τα βασικότερα δικαιώματα των μειονοτήτων (άρθρα 39 παρ. 4 Συνθ. Λωζ), 27 ΔΣΑΠΔ). Με τις διατάξεις αυτές κατοχυρώνεται η πλήρης ελευθερία έκφρασης των μουσουλμάνων της Δ. Θράκης στη γλώσσα τους (άρθρο 5 παρ. 2 Σ).

Οι Πομάκοι και οι Αθίγγανοι διαφοροποιούνται και γλωσσικά από τους τουρκογενείς. Εν τούτοις η καθιερωμένη στη γραφή και διδασκαλία γλώσσα (η Τουρκική), χαίρει ιδιαίτερης προστασίας για το σύνολο της μουσουλμανικής μειονότητας.

Σήμερα στη Δ. Θράκη κυκλοφορούν στα Τουρκικά 5 εφημερίδες («Ακίν», «Ιλερή», «Τρακυανίν Σεσί», «Γκεφτσέκ», «Γιανκί»), η 10ήμερη διαφημιστική εφημερίδα «Μαγκαζίν Ρεκλάμ», διάφορα έντυπα («Σαφάτ», «Μπατί Τρακιά Εξπρές», «Γιαβαμούζ»³³ κτ.λ.

Η λήψη δορυφορικών καναλιών της τουρκικής ραδιοτηλεόρασης διευκολύνεται με την αναμετάδοση που παρέχει ο Δήμος Κομοτηνής.

Στα δικαστήρια έχουν οι μουσουλμάνοι τη δυνατότητα να χρησιμοποιούν διερμηνέα. Στην επικοινωνία με τις Δημόσιες Υπηρεσίες χρησιμοποιείται η επίσημη γλώσσα του κράτους (Ν. 1920/4-2-1991).

β) Δικαίωμα εκπαίδευσης στην τουρκική γλώσσα

Η Συνθ. Λωζ., το ελληνοτουρκικό πρωτόκολλο του 1968 και πλήθος συνταγματικών (άρθρο 16Σ) και νομοθετικών ρυθμίσεων κατοχυρώνουν την ελευθερία της διδασκαλίας στην τουρκική γλώσσα, επιφυλασσομένης της αρχής της διακρατικής

³³ Ζαφείρης Μίκος. Θράκη. Συνιστώσες του μειονοτικού προβλήματος. Σελ. 95

αμοιβαιότητας. Από το 1952 μέχρι το 2000 έχουν εκδοθεί 66 (νόμοι, ΒΔ., ΠΔΥΑ και περισσότερες διατάξεις.³⁴

Έχει θεσπιστεί ένα ιδιόμορφο σύστημα, σε σχέση με την εκπαίδευση των μουσουλμανόπαιδων, δίγλωσσου αναλυτικού προγράμματος διδασκαλίας.³⁵

Ύστερα από έλεγχο, επιτρέπεται η αμοιβαία χορήγηση σχολικών εγχειριδίων για τα μαθήματα που διδάσκονται στην τουρκική γλώσσα. Η ασυνέπεια των δυο κυβερνήσεων στα συμφωνηθέντα συμβάλλουν στην αποδιοργάνωση της διδασκαλίας.³⁶

Το Σχ. Έτος 1999-2000 λειτουργούσαν 235 μειονοτικά σχολεία με 8.099 μαθητές, 389 χριστιανούς δασκάλους, 439 μουσουλμάνους και 47 δασκάλους ξένων γλωσσών καθώς και 16 μετακλητούς από την Τουρκία εκπαιδευτικούς.

Το Ν.Δ. 3065/1954 κατοχύρωνε το αναλυτικό πρόγραμμα, τον τρόπο ίδρυσης, διοίκησης των σχολείων και τον διορισμό δασκάλων. Με το Β.Δ. 31/1968 ιδρύθηκε Ειδική Παιδαγωγική Ακαδημία στη Θεσ/νίκη για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών της μειονότητας.

³⁴ Π. Πούλης. Οργ. των Εθν. Παιδείας. Σελ. 153-177

³⁵ Ν. Παπαδόπουλος. Το νομ. Καθεστώς της Μουσουλ. Μειονότ. της Δυτ. Θράκης. Σελ. 38

³⁶ Σ. Σολταρίδης. Η Δυτ. Θράκη και οι Μουσουλμάνοι.

Ο Ν. 694/1977 ρυθμίζει και τον θεσμό του «Ιδρυτή».

Η Υπ. Απόφ. 52447/1978 μεριμνά για τις Σχολ. Εφορείες. Στα έξοδα λειτουργίας των σχολείων συμβάλλουν η μειονότητα και το Ελλην. Κράτος.

3.4 Θεσμοί της μουσ. μειονότητας της Δυτ. Θράκης

α' Βακούφια

Η μουσ. μειον. της Δ. Θράκης, σύμφωνα με το άρθρο 40 Συνθ. Λωζ., έχει δικαίωμα να συνιστά, διευθύνει, εποπτεύει και συντηρεί με δικές της δαπάνες κάθε είδους φιλανθρωπικά και κοινοφελή ιδρύματα.

Η Ελλην. Κυβέρνηση (α. 3 Συνθ. Λωζ.) ανέλαβε την υποχρέωση να παρέχει κάθε προστασία στα θρησκευτικά ιδρύματα. Βακούφι είναι περιουσιακό αντικείμενο αφιερωμένο στον Θεό, που με τις οικονομικές δυνατότητες του εξυπηρετεί κάποιο φιλανθρωπικό ή κοινωνικό σκοπό.

Ο νόμος 1091/1980 «περί διοικήσεως και διαχειρήσεως των Βακουφίων και της περιουσίας αυτών» ορίζει: Κάθε Βακούφι αποτελεί χωριστό μειονοτικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου. Ρυθμίζει τον τρόπο διοίκησης και διαχείρισης της βακουφικής περιουσίας, την εποπτεία και τον έλεγχο από τον

οικείο Νομάρχη, την αντιπροσώπιση κάθε Βακουφίου έναντι των Αρχών.³⁷

Οι ρυθμίσεις του Ν. 1091/1980 δεν απομακρύνεται του προϊσχύσαντος Δικαίου. Επισημαίνει πάντως τον αποκλεισμό του Μουφτή από τη διαχείριση της βακουφικής περιουσίας.

β' Οι Μουφτήδες

Στην Οθωμανική Τουρκία οι Μουφτήδες ήταν θεολόγοι, γνώστες του Κορανίου και των ισλαμικών παραδόσεων, οι οποίοι έχουν το δικαίωμα να ερμηνεύουν τον Ιερό Νόμο του Ισλάμ εκδίδοντας γνωμοδοτήσεις (ΦΕΤΒΑ).³⁸

Σε εκτέλεση της ελλην/τουρκικής Συνθήκης Αθηνών του 1913 (α 11), ακολούθησε ο Ν. 234/1920. Με αυτόν αναγνωρίζονταν στους Μουφτήδες δικαιώματα σε ζητήματα θρησκευτικά, εποπτείας, διοίκησης Βακουφίων και άσκηση δικαιοδοσίας μεταξύ των μουσουλμάνων σε θέματα ιδιωτικής φύσεως. Επίσης προέβλεπε τη σύσταση θέσης «προσωρινού» Αρχιμουφτή. Ο θεσμός αυτός περιέπεσε σε αχρηστία αφού το

³⁷ Συμ. Σολταρίδης. Η ιστορία των Μουφτήδων στη Δ. Θράκη. Σελ. 157.

³⁸ Σταμ. Γεωργούλης. Ο θεσμός του Μουφτή στην ελληνική και αλλοδαπή έννομη τάξη. Σελ. 18-20.

Κεμαλικό Κράτος κατέργησε τον θεσμό του Σείχουλισλαμ στον οποίο ανήκε η αρμοδιότητα του Αρχιμουφτή.³⁹

Η Συνθ. Λωζ. δεν αναφέρεται καθόλου στον θεσμό του Μουφτή. Έτσι οι διατάξεις του N. 1920/1991 περί επιλογής των Μουφτήδων από την Πολιτεία δεν αντίκειται στην Συνθήκη αυτή.⁴⁰

Ο Ν. 1920 / ΦΕΚ Α΄ 11.2.1991 επικυρώνει αναδρομικά την Πράξη Νομ. Περιεχομένου της 24^{ης} Δεκεμβρίου 1990 (άρθρο 44 παρ. 1 Σ) και καταργεί ρητώς τον Ν. 2345/1920. Ρυθμίζει ειδικά το καθεστώς που διέπει τη θέση του Μουφτή που προκάλεσε πλήθος αντιδράσεων όπως π.χ. στην υπόθεση Serif το 1999.⁴¹

³⁹ Τσιτσελίκης Κ. Η θέση του Μουφτή στην έννομη ελληνική τάξη. Σελ. 271-330.

⁴⁰ Σ. Σολταρίδης. Η Δυτ. Θράκη και οι Μουσουλμάνοι.

⁴¹ Νομ. Στ.Ε (Τμ.Γ΄) 3703/1995.

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΜΕΙΟΝΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

4.1 Διοικητική και Δικαστική προστασία των μειονοτήτων

Το Σύνταγμα (άρθρο 10 παρ. 1) με τη διατύπωση «καθένας και πολλοί ομού» εγγυάται την πρόσβαση όλων των Ελλήνων πολιτών, αλλοδαπών και ανιθαγενών στις διοικητικές αρχές. Το δικαίωμα αναφοράς συνοδεύεται από «επιφυλάξεις» του νόμου.

Καθένας έχει δικαίωμα έννομης προστασίας από τα δικαστήρια και μπορεί να αναπτύξει σ' αυτά τις απόψεις του για τα δικαιώματα και τα συμφέροντά του, όπως ορίζει ο νόμος (άρθρο 20 παρ. 1 Σ). Τη διάταξη αυτή έχουν επικαλεστεί και αρκετά μέλη της μουσουλμανικής, και όχι μόνο, μειονότητας στην Ελλάδα.

Με την κατοχύρωση των δικαιωμάτων αυτών, δεν σημαίνει ότι το Σύνταγμα εγγυάται την ευνοϊκή απόφαση των δικαστηρίων, αλλά μόνο την ελεύθερη πρόσβαση σ' αυτά.⁴²

⁴² Π.Δ. Δάγγολου. Ατομικά Δικαιώματα Β' Σελ. 1172-1206

4.2 Πολιτική προστασία των μειονοτήτων

Χωρίς να υποτιμηθεί η προστασία των ατομικών δικαιωμάτων από τη διοίκηση και τα δικαστήρια, η προστασία αυτή μπορεί να επιδιωχθεί και έξω από τη γραφειοκρατική και δικαστική διαδικασία.

Με επερωτήσεις βουλευτών, συνήθως της αντιπολίτευσης, οι μειονότητες μπορούν να προβάλλουν την καταπάτηση των δικαιωμάτων τους και να ασκηθεί κοινοβουλευτικός έλεγχος στην Κυβέρνηση.

Η ελευθερία της γνώμης, του τύπου, των συναθροίσεων και διαδηλώσεων, η συνδικαλιστική και πολιτική ελευθερία καθώς και οι συνταγματικές εγγυήσεις της ραδιοτηλεόρασης, παρέχουν τα κύρια μέσα προληπτικής ή κατασταλτικής προστασίας όλων των δικαιωμάτων και των μειονοτήτων.

4.3 Οι μειονότητες διεκδικούν περισσότερα δικαιώματα

Όλες σχεδόν οι μειονότητες, ολιγάριθμες ή πολυπληθείς, περιθωριακές ή μη περιθωριακές, αναγνωρισμένες ή μη αναγνωρισμένες, έχουν τις δικές τους ιδιαίτερες διεκδικήσεις. Οι οικονομικοί μετανάστες προερχόμενοι από διάφορες χώρες ζητούν νομιμοποίηση και καλύτερες συνθήκες εργασίας. Οι

Αθίγγανοι περιμένουν καλύτερη και περισσότερη φροντίδα από το κράτος. Οι Καθολικοί επιθυμούν πιο προσιτή την πρόσβαση σε όλες τις δημόσιες υπηρεσίες. Οι ομοφυλόφιλοι ζητούν τον νόμιμο γάμο μεταξύ τους. Οι μάρτυρες του Ιεχωβά επικαλούνται την αντίρρηση της συνείδησής τους. Οι Τσάμηδες ζητούν επιστροφή στα «πατρώα εδάφη». Οι Σλαβόφωνοι της Δ. Μακεδονίας ζητούν τον αυτοπροσδιορισμό τους.

Τέλος, «εκπρόσωποι» της μουσουλμανικής μειονότητας της Δυτ. Θράκης διεκδικούν:⁴³

α) Θέλουν να αποκαλούνται Τούρκοι και αυτό, δηλώνουν, σε καμιά περίπτωση δεν πρέπει να ερμηνευθεί σαν ανθελληνικότητα.

β) Θεωρούν, ότι πρέπει οι Μουφτήδες τους οποίους εκείνοι εκλέγουν να γίνονται αποδεκτοί από την Ελλην. Πολιτεία.

γ) Επιθυμούν να έχουν έλεγχο των Βακουφίων τους με τις διοικήσεις που θα τις εκλέγουν οι ίδιοι.

δ) Ζητούν την βελτίωση – αναμόρφωση των μουσουλμανικών σχολείων και του συστήματος προετοιμασίας των εκπαιδευτικών με τη δημιουργία ενός σύγχρονου φορέα.

⁴³ Μηνιαία Εφημ. «Ανατολή» ΑΘΗΝΑ Μάρτιος 2004. Σελ. 6: «Πριν από τις βουλευτικές εκλογές της 7^{ης} Μαρτίου 2004, οι εκπρόσωποι της συμβουλευτικής επιτροπής της Μουσουλμανικής Μειονότητας της Δ. Θράκης συνεδρίασαν και έβγαλαν ανακοίνωση με την οποία υπενθυμίζουν προς τα ελληνικά κόμματα τις διεκδικητικές του θέσεις τις οποίες συνόψισαν στα εξής:...»

ε) Ζητούν να επιστραφεί η Ιθαγένεια σε όσους από την μουσουλμανική κοινότητα την έχασαν.»

4.4 Παρεμβάσεις Δικαιοσύνης – Νομολογία

Η συνταγματική προστασία των μειονοτήτων, όπως αναφέρθηκε γίνεται με την εφαρμογή των συνταγματικών νόμων και των κανόνων του Διεθνούς Δικαίου.

Στις περιπτώσεις που η πολιτεία δεν προστατεύει απόλυτα τα δικαιώματα των μειονοτήτων είτε από αδυναμία του Κράτους Προνοίας είτε από την ανασφάλεια που νοιώθει για τις πιθανές αποσχιστικές τάσεις των ομάδων αυτών είτε εφαρμόζοντας την αρχή της αμοιβαιότητας παρατηρείται καταπίεση των μειονοτήτων.

Στις περιπτώσεις που μέλη των μειονοτήτων κάνουν κατάχρηση των δικαιωμάτων τους αντίθετα με τους συνταγματικούς νόμους και το Διεθνές Δίκαιο έχουμε παραβίαση των νόμων της Πολιτείας.

Η Ελληνική Νομολογία περιλαμβάνει και τις δυο περιπτώσεις.

Τα άρθρα 191 και 192 του Ποινικού Κώδικα (ΠΚ) αποτέλεσαν το κύριο μέσο του ποινικού οπλοστασίου, που

χρησιμοποιήθηκε από τη δικαστική εξουσία για την παρέμβαση στα εθνικά και μειονοτικά ζητήματα.⁴⁴

Παρακάτω θα αναφερθούν μερικές από τις περιπτώσεις που αφορούν Συλλόγους, Κόμματα, Μουφτήδες και άτομα των μειονοτήτων καθώς Οργανώσεων συμπάραστασης.

α) Το Πολυμελές Πρωτοδικείο Φλώρινας απέρριψε την αίτηση 40 κατοίκων της Β. Ελλάδος για την ίδρυση του συλλόγου «Στέγη Μακεδονικού Πολιτισμού» (Πολ. Πρωτ. Φλώρινας 73/296/26/1990), διότι «σκοπός του συλλόγου είναι η επιδίωξη της ιδέας περί υπάρξεως Μακεδονικής Μειονότητας στην Ελλάδα. Το Εφετείο Θεσ/νίκης (υπ' αριθμ. 1558/1990) απέρριψε την έφεση διαπιστώνοντας ότι: «..στην προσπάθεια αυτή εντάσσεται, σε εφαρμογή «..ντερεκτίβας» σλαβικών οργανώσεων του εξωτερικού, η σύσταση του σωματείου με την επωνυμία....., ότι υπάρχει κίνδυνος...». Ο Άρειος Πάγος (Απόφ. Α.Π. 795/1994) απέρριψε την αναίρεση. Μετά από αυτό εφτά από τα μέλη προσέφυγαν στο Ευρ. Δικ. του Ανθρ. (υπ' αριθμ. 26695/1994). Η υπόθεση εκκρεμεί.

β) Ο νομάρχης Ροδόπης το 1984 προσέφυγε στο Δικαστήριο για την κατάργηση των συλλόγων «Ένωσης

⁴⁴ Κ. Τσιτσελίκης – Δ. Χριστόπουλος. Το μειονοτικό φαινόμενο. Μια συμβολή των κοινωνικών επιστημών. Εισαγωγή Ροζάκης Χ. Σελ. 250.

Τούρκων Διδασκάλων Δυτ. Θράκης» και «Ενωσις Τουρκικής Νεολαίας Κομοτηνής» που ιδρύθηκαν το 1936 και 1938 αντίστοιχα. Το Εφετείο Θράκης (Απ. Εφ.Θρ. 159/1986 και 160/1986) απέρριψε την έφεση των δυο σωματείων και ο Άρειος Πάγος απέρριψε τις αναιρέσεις (Αποφ. Α.Π. 1729/1987 και 1730/1987) κρίνοντας ότι: λόγω της χρήσης των όρων «Τούρκος», «τουρκικός» κλπ, σε συνδυασμό με το περιεχόμενο του καταστατικού τους, οι σκοποί των σωματείων αντίκειται στην ελληνική δημόσια τάξη.

γ) Το Συνοδικό Δικαστήριο καθαίρεσε τον αρχιμανδρίτη Νικόδημο (Νικόλαο) Τσαρκνιά εκδότη του περιοδικού «Μογλενά» που πρόβαλλε το πρόβλημα των σλαβόφωνων Μακεδόνων. Κατηγορήθηκε για ύποπτη ιδιωτική ζωή και ανθελληνική δράση. Εις βάρος του ασκήθηκαν 16 ποινικές δίωξεις για αντιποίηση στολής ιερέα και άλλες κατηγορίες για τη δράση του. Επιβλήθηκαν σειρά από καταδίκες, που προκάλεσαν διεθνές ενδιαφέρον. Τελικά το Πλημμελειοδικείο της Έδεσσας τον αθώωσε, δεχόμενο την ιδιότητα του κατηγορουμένου (όπως ο ίδιος ισχυρίστηκε) ως μοναχού ξένης (Σκοπιανής) Εκκλησίας.

δ) Τον Σαλή Χαλίλ, ιδιοκτήτη, διευθυντή και εκδότη της εφημερίδας Ιλερί (Εμπρός) στην Κομοτηνή καταδίκασε πρωτόδικα σε φυλάκιση 7 μηνών το Τριμελές Πλημ. Ροδόπης με την κατηγορία της διασποράς ψευδών ειδήσεων, για άρθρο του στην εφημερίδα του, στο οποίο αναφερόταν σε περιστατικά αδικιών σε βάρος μουσουλμάνων της Θράκης (υπ' αριθμ. 196/23.2.78 απόφαση Τριμ. Πλημ. Ροδόπης). Οδηγείται στις φυλακές επί 72 ημέρες. Το Εφετείο Θράκης επικύρωσε με την υπ' αριθμ. 276/1978 απόφασή του την καταδίκη. Ο Άρειος Πάγος απέρριψε την αναίρεση με την υπ' αριθμ. 1177/1978 απόφασή του.⁴⁵

ε) Η δίκη της Οργάνωσης για την ανασυγκρότηση του ΚΚΕ (ΟΑΚΚΕ) ήταν η πρώτη που έγινε στην Αθήνα με αντισοβινιστικά συνθήματα. Πέντε μέλη της οργάνωσης συνελήφθησαν στις 10.1.1992 να κολλούν αφίσες με τίτλο «Όχι στο σοβινισμό – Να αναγνωριστεί η Σλαβική Μακεδονία». Παραπέμφθηκαν με τις κατηγορίες της περιύβρισης αρχής, έκθεσης σε κίνδυνο διατάραξης των διεθνών σχέσεων της χώρας, διασποράς ψευδών ειδήσεων και για απόπειρα πρόκλησης των πολιτών σε διχόνοια. Ακολούθησε καταδίκη για

⁴⁵ Ποιν. Χρον. 1978 τομ. ΚΘ', σ. 285 από Κ. Τσιτσελίκη.

μερικές από τις κατηγορίες 6^{1/2} μηνών στον καθένα. (Υπ' αριθμ. 7731α/1992 Τρ. Πλημ. Αθηνών). Η υπόθεση εκκρεμούσε πρότινος στο Εφετείο.⁴⁶

στ') 1241/2002 ΑΠ (316976)

Α' Δημοσίευση Νόμος, ΝΟΒ 2003/1018). Σύσταση σωματείου με την επωνυμία «Σύλλογος Νεολαίας Μειονότητας Ν. Έβρου». Αναιρείται η προβαλλόμενη απόφαση λόγω ασαφών αιτιολογιών, επειδή δεν αναγνώρισε το ανώτερο σωματείο με την αιτιολογία ότι τη συγκεκριμένη μειονότητα πρόκειται για εθνική (Τουρκική, χωρίς όμως αυτό να προκύπτει με σαφήνεια και πληρότητα. (αναιρεί την 423/1999 Εφετείο Θράκης).

ζ) 117/1999 Εφετ. Θράκης (298759)

Δ/ΝΗ/2001 (236) Σωματεία. Διάλυση του σωματείου με δικαστική απόφαση αν επιδιώκει σκοπό διαφορετικό από εκείνον που καθορίζει το καταστατικό ή αν ο σκοπός ή η λειτουργία του σωματείου έχουν καταστεί παράνομα ή ανήθικα ή αντίθετα προς δημόσια τάξη, κατόπιν αίτησης της εποπτεύουσας αρχής, που είναι ο νομάρχης. Κρίση ότι ο

⁴⁶ Δ. Χριστοδούλου Το μειονοτικό φαινόμενο στην Ελλάδα Σελ. 279

σκοπός του σωματείου με την επωνυμία «Τουρκική Ένωση Ξάνθης», αντίκειται στο νόμο και τη δημόσια τάξη.

3600/1995 ΣΤΕ (120188)

3598/95 ΣΤΕ (146010)

3597/95 ΣΤΕ (127839)

η΄) 1126/1994 ΑΠ (780026)

NOB/1995 (93), Ποιν χρ/1994 (847) Διασπορά ψευδών ειδήσεων. Στοιχεία θεμελίωσης του εγκλήματος. Εξάλειψη αξιοποίνου λόγω παραγραφής. Προϋποθέσεις αναστολής παραγραφής αδικήματος με κατηγορούμενο βουλευτή. Έναρξη αναστολής. Ορθή και αιτιολογημένη καταδίκη για διασπορά ψευδών ειδήσεων του αναιρεσειόντος, ο οποίος διέσπειρε σε κατοίκους της Δυτ. Θράκης, εν γνώσει του ψευδείς ειδήσεις ικανές να επιφέρουν ανησυχία και τρόμο στους πολίτες. Αιτιολογημένη καταδίκη για πλαστογραφία διότι ο αναιρεσειών έθεσε με απομίμηση, υπογραφές ελ. μουσουλ. σε έγγραφο υπόμνημα χωρίς τη συναίνεσή τους.

θ΄) 108/1991 ΑΠ (1751)

ΠΟΙΝΧΡ/1991 (883), Υπεράσπιση (827) Διατάραξη της ειρήνης των πολιτών κατά το αρ. 192 Π.Κ. Η ύπαρξη του δόλου

του δράστη δεν απαιτεί ειδική αιτιολογία, εφόσον ενυπάρχει στην παραγωγή των περιστατικών της αξιόποινης πράξης.

Σύνταξη και κυκλοφορία έντυπης ανακοίνωσης στην Τουρκική γλώσσα από υποψήφιους βουλευτές στην οποία αποκαλούνται οι κάτοικοι της «Δυτικής Θράκης» Τούρκοι πρόκληση διχόνοιας μεταξύ αυτών.

ι') 1729/1987 ΑΠ (18675)

ΟΕΝ/1988 (902) Σωματείο. Διάλυση σωματείου με την επωνυμία «Ένωση Τουρκικής Νεολαίας Κομοτηνής». Αντίθεση του σκοπού αυτού με τη δημόσια τάξη. Δυνατότητα διάλυσης χωρίς αυτό να προσκρούει στο δεδικασμένο της απόφασης περί της αναγνώρισης του σωματείου.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

α) Συμπεράσματα

Οι μειονότητες δεν περνούν πάντοτε άψογα μέσα στο γενικό περιβάλλον όπου οι πλειοψηφίες έχουν τη τάση να επιβάλλουν το «δικό τους», με αποτέλεσμα οι μειοψηφίες να αντιδρούν.

Τις αντιδράσεις των μειοψηφιών αυτών μπορούν να εκμεταλλευτούν άτομα τόσο των μειονοτήτων (προς ίδιον αυτών συμφέρον), όσο και άτομα των πλειοψηφιών (εθνικιστές – ρατσιστές), πολύ δε περισσότερο κράτη που χρησιμοποιούν τις μειονότητες είτε ως ευκαιριακό μέσο πίεσης είτε ως όπλο αναθεωρητικών τάσεων.

Όταν τα άτομα των μειονοτικών ομάδων είναι διατεθειμένα να δουν τον εαυτό τους κατά κύριον λόγο ως πολίτη της χώρας που ζουν και κατά δευτερεύοντα λόγο ως μέλη της ομάδας, οι δυσαρέσκειες ελαχιστοποιούνται.

Αν και στην Ελληνική Νομοθεσία παρατηρήθηκε καθυστέρηση και έλλειψη πολιτικής αποφασιστικότητας στην κατοχύρωση των δικαιωμάτων και της προστασίας των

μειονοτήτων, έχουν γίνει μεγάλα θετικά βήματα προς την κατεύθυνση αυτή.

Η Ελλάδα είναι ελαστική στο θέμα της αμοιβαιότητας διότι πιστεύει ότι η αρχή της αμοιβαιότητας δεν είναι νομικά σωστή. Εξ' άλλου, - ως πατρίδα του «Ξενίου Διός» - δεν θεωρεί ηθικά παραδεκτές τις απάνθρωπες συμπεριφορές.-

β) Περίληψη

Συνταγματική προστασία των μειονοτήτων

Με τη χάραξη νέων συνόρων μεταξύ των κρατών, δημιουργούνται συνήθως προβλήματα μειονοτήτων.

Έχουν θεσπιστεί κανόνες προστασίας των δικαιωμάτων των μειονοτήτων γενικά αποδεχτοί από το διεθνές και εφαρμόσιμοι από το εσωτερικό δίκαιο των ενδιαφερομένων κρατών.

Όσο περισσότερο ασφαλής και με χαρακτηριστικά κράτους προνοίας είναι μια χώρα, τόσο μεγαλύτερη ανάγκη αισθάνεται να διατηρήσει τα στοιχεία της ταυτότητας των διαφόρων ομάδων του πληθυσμού της.

Η Ελλάδα, παρά τα προβλήματα που τις δημιουργούν ορισμένες μειονότητες (αλβανόφωνοι, σλαβόφωνοι, μουσουλμάνοι της Δυτ. Θράκης), προστατεύει ικανοποιητικά τα δικαιώματά της.

Το Ελληνικό Σύνταγμα, με τις διατάξεις που απορρέουν από αυτό, κατοχυρώνει στην πράξη τα δικαιώματα των μειονοτικών ομάδων, τα δικαιώματα που άπτονται της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής, τα κοινωνικά και πολιτικά δικαιώματα και αυτά της ελευθερίας της θρησκευτικής συνειδήσεως και όλων των μορφών της έκφρασης.

Η μόνη αναγνωρισμένη μουσουλμανική μειον. της Δ. Θράκης, παρά την καθυστέρηση που παρατηρήθηκε υπαιτιότητα της Τουρκίας, απολαμβάνει σε ικανοποιητικό βαθμό όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Η Ελλην. Δικαιοσύνη επεμβαίνει όταν παραβιάζονται τα δικαιώματα των μειονοτήτων από τη Διοίκηση, αλλά και όταν τα μέλη των μειονοτήτων παραβιάζουν το Σύνταγμα και τους νόμους του κράτους δημιουργώντας εντάσεις στο εσωτερικό της χώρας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Αλεξανδρής Α. – Βερέμης Θ. – Καζάκος Π. – Κουφουδάκης Β.- Ροζάκης Χ. – Τσιτσόπουλος Γ. : Οι ελληνοτουρκικές σχέσεις 1920 – 1987. Εκδόσεις «Γνώση» Αθήνα 1988.
2. Δαγτόγλου Π. Συνταγμ. Δίκαιο. Ατομ. Δικαιώματα, τόμοι Α΄ και Β΄ εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα. Αθήνα Κομοτηνή 2001.
3. Δημητρόπουλος Ανδρ. Συνταγματικά Δικαιώματα. Παραδόσεις Συνταγματικού Δικαίου. Τόμος 3^{ος} Έκδοση Α΄. Αθήνα 2003.
4. Διακοφωτάκης Γεωργ. Περί μειονοτήτων και το Διεθνές Δίκαιο. Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα. Αθήνα – Κομοτηνή 2001.
5. Διβάνη Λένα. Ελλάδα και μειονότητες. Το σύστημα διεθνούς προστασίας της Κτ. Εθνών εκδ. ΕΚΤΗ Καστανιώτη. Αθήνα 1999.
6. Ζαφείρης Μίχος. Θράκη Συνιστώσες του μειονοτικού προβλήματος.
7. Θεοδωρόπουλος Βύρων. Οι Τούρκοι και εμείς. εκδ. Φυτράκη. Αθήνα 1988.
8. Καργάκος Σ. Αλβανοί, Αρβανίτες, Έλληνες. Έκδοση Β΄ ΣΙΔΕΡΗΣ. Αθήνα 2000.

9. Λαμπруνίδου Μ. Οι Αλβανοί. εκδ. ΕΣΤΙΑ Αθήνα 1907.
10. Λούλης Παναγιώτης. Η οργάνωση της Εθν. Παιδείας, Νομική θεώρηση εκδ. Αντ. Σάκκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή 1995.
11. Μιχαλοπούλου Αικ. – Τσάρτας Π. – Γιαννησοπούλου Μ. – Καφετζής Π. – Μανωλόγλου Ευθ. Μακεδονία και Βαλκάνια. Ξενοφοβία και ανάπτυξη. εκδ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ. Αθήνα 1998.
12. Μπαλτσιώτης Λάμπρος – Τσιτσελίκης Κων/νος. Η μειονοτική εκπ/ση στη Θράκη. Συλλογή Νομοθεσίας – Σχόλια. εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα. Αθήνα 2001.
13. Παπαδόπουλος Νίκος. Το νομικό καθεστώς της μουσουλμανικής μειονότητας της Δυτ. Θράκης. Διπλ. Εργασία 2000 Αθήνα.
14. Παναγιωτίδης Ναθαναήλ. Μουσουλμανική μειονότητα και εθνική συνείδηση στη σχολική ηλικία. Εθν. Ίδρυμα Ερευνών (δ. διατριβή με αρ. καταχ. 3655).
15. Ρούκουνας Εμμ. Διεθνής Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. εκδ. «Εστίας», Αθήνα 1995.
16. Σγουρίδης Π. Θράκης προβληματισμοί στο κατώφλι του 21^{ου} αιώνα. εκδ. ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ. Αθήνα 2000.

17. Σολταρίδης Συμεών. Η Δυτ. Θράκη και οι μουσουλμάνοι. Τι ακριβώς συμβαίνει; εκδ. Νέα Σύνορα. Α. Λιβάνης Αθήνα 1990.
18. Σολταρίδης Συμεών. Η ιστορία των Μουφτειών της Δυτ. Θράκης. εκδ. Λιβάνη. Αθήνα 1997.
19. Σπυρόπουλος Γεώργ. Ζητήματα προαγωγής και προστασίας των μειονοτήτων Α΄. Περί έννοιας της μειονότητας. εκδ. Ελλην. Κέντρου Ευρ. Μελετών.
20. Στεφανίδης Γ. Ο τελευταίος ευρωπαϊκός αιώνας. εκδ. προσκήνιο – Αγγ. Σιδεράτος. Αθήνα 1997.
21. Φωτιάδης Παρασκ. Το δράμα να είσαι Ελληνοπόντιος. εκδ. ΚΑΔΜΟΣ. Θεσσαλονίκη.
22. Fraser Angus (Μετάφραση Σκαρβέλη Γιάννα), Οι Τσιγγάνοι. εκδ. Οδυσσέας. Αθήνα 1998.